

HISTÒRIA DE LA COMUNICACIÓ SOCIAL A CATALUNYA

DEPARTAMENT DE PERIODISME

- OBJECTIU DE L'ASSIGNATURA:

Historiar les formes com, d'ençà de la seva conformació, la comunitat catalana ha organitzat els seus sistemes de comunicació. Específicament, la matèria s'interessa per les transformacions que han possibilitat, a Catalunya, la transició des d'unes formes de comunicació tradicional a aquelles pròpies d'una societat de masses; i a abordar la problemàtica actual de la comunicació social a Catalunya, des d'una perspectiva històrica.

- CONTINGUTS:

1. Introducció. La comunicació social en la Catalunya medieval. El marc geohistòric català. Línies d'interès, hipòtesis i problemes. Els ecosistemes de comunicació i els espais europeu, espanyol i català. L'ecosistema comunicatiu altmedieval i la construcció social d'una cultura i una consciència comunitàries. L'ecosistema comunicatiu català baixmedieval i el providencialisme.

2. El trencament de l'ecosistema comunicatiu català durant la "decadència": Conseqüències cultural i comunicatives de la unificació política peninsular. La impremta i el procés descatalanitzador. La cultura popular i l'ecosistema comunicatiu del "barroc". la polarització cultural i comunicativa entre les classes. Balanç de les primeres formes impreses de protoperiodisme. La "modernització" del segle XVIII: efectes del canvi econòmic i de la "Nova Planta" en l'ecosistema de comunicació.

3. L'impacte de la industrialització i les noves classes sobre els sistemes de comunicació. Les transformacions socials del segle XIX i els canvis en l'ecosistema comunicatiu. De la societat catalana romàntica fins al modernisme: formes de vida i mentalitats. Industrialització, organització social i sistema de comunicació. La Renaixença. El sorgiment d'una nova cultura popular, urbana i industrial. Ecosistema de comunicació català i ecosistema espanyol el darrer terç del segle XIX.

4. El trànsit vers la societat de comunicació de masses. L'erència del modernisme i l'autonomia relativa de l'ecosistema comunicatiu català. La vida catalana al primer terç del segle XX i les bases d'una societat de comunicació de masses. Cultura burgesa i cultura popular durant la generació "elèctrica". El projecte noucentista: la Catalunya-ciutat. La modernització tecnològica en el camp de la comunicació social. La política de comunicació de la dictadura primoriverista. L'esforç republicà en el bastiment d'un estat modern: el binomi educació/informació. Cultura catalana de masses i populisme polític. L'ecosistema comunicatiu de transició. L'impacte de la guerra i la revolució.

5. La dictadura de Franco i la desarticulació de l'espai català de comunicació. El projecte d'Espanya de l'estat franquista. la destrucció de la societat civil i la liquidació dels "quadres" socials. Les dificultats d'establiment de ponts de continuitat cultural amb la tradició anterior a la guerra. La resistència cultural i els orígens històrics de la "cultureta". Els materials mass-mediàtics per la construcció d'una cultura popular espanyola des de l'estat. La revitalització de la societat civil catalana i l'obertura a un consum cultural multinacional. Una cultura popular al marge de l'estat: l'altra comunicació i la lluita democràtica.

6. La restauració monàrquica: autonomia i legitimació democràtica de la situació heretada. La construcció d'"Espanya" i la política comunicativa del poder. La nova institucionalització del patrimoni cultural. El neonoucentisme i el binomi Barcelona-Catalunya. Les experiències de mesocomunicació i la reconversió tecnològica del sistema comunicatiu. El pes de l'estat i del mercat. L'ordenament de les noves tecnologies i les dificultats per produir un espai nacional de comunicació. Panorama actual de la comunicació social i de la producció cultural al Països Catalans: contradiccions, problemes i perspectives.

- BIBLIOGRAFIA RECOMANADA

- 1 → BENET, J. Catalunya sota el règim franquista.
 Edicions Catalanes de París, 1973.
- 2Ex+2 BENNASSAR, B. (dir): Història de los españoles.
 Ed. Crítica, Barcelona, 1989 (2 vols).
- 2Ex+2 → CASASÚS, J.M.: El periodisme a Catalunya.
 Barcelona, Ed. Plaza y Janés, 1988
- 1Ex+4 → COROMINAS, M. i LLINES, M. La Televisió a Catalunya.
 Sant Cugat, Els llibres de la Frontera, 1988
- 1 → FABREGAS, X.: Història del Teatre Català.
 Barcelona, Millà, 1978.
- 1Ex+1 → FIGUERES, J.M.: La premsa catalana.
 Barcelona, Dalmau, 1989.
- 2Ex+2 FRANQUET, R.: Història de la Radiodifusió a Catalunya (del naixement al Franquisme).
 Barcelona, Ed. 62, 1986.
- 1Ex+1 → FUSTER, J.: Literatura Catalana Contemporània.
 Barcelona, Curial, 1972.
- 1Ex+2 → GÓMEZ MOMPART, Jll.: La gènesi de la premsa de masses a Catalunya (1902-1923). Barcelona, Pòrtic, 1992.
- 1 → HINA, H.: Castilla y Cataluña en el debate cultural, 1714-1939.
 Barcelona, Península, 1986.
- 1 → MASSIP, M.A. i DUARTE, C.: Síntesi d'Història de la Llengua Catalana. Barcelona, La Magranera, 1981.
- 1 → NADAL, J. i WOLFF, Ph. (dirs.) Història de Catalunya.
 Vilassar de Mar, Oikos-Tau, 1983.
- 1Ex+1 PORTER, M.: Història del cinema català (1895-1968).
 Barcelona, Tàber, 1969.

1 EX-1 RESEÑA, Equipo. La cultura española durante el franquismo.
Bilbao, Eds. Mensajero, 1977.

1 EX-2 RIQUER, M.de/COMAS, A./MOLAS, J.:Història de la Literatura Catalana. Barcelona, Ariel, 1964 i ss.
2 EX-5 TIMOTEO, J. (dir.): Historia de los medios de comunicación en España. 1900-1990. Barcelona, Ariel, 1990
TORRENT, J. i TASIS, R.: Història de la Premsa Catalana.
(2 vols.) Barcelona, Bruguera, 1966.

V.I: 1EX }
V.2: 1Ex }

Aquest recull és orientatiu i parcial, i ha de ser completat amb les referències bibliogràfiques comentades corresponents a cada bloc del programa. Cal tenir en compte la precarietat de la bibliografia específica d'història de la comunicació social així com l'abundància de material i textos que l'aborden fragmentàriament i sectorialment.

- AVALUACIÓ

Un examen final: Possibilitat d'efectuar algunes recerques en equip. Avaluació continuada de les intervencions efectuades pels alumnes al llarg del curs.